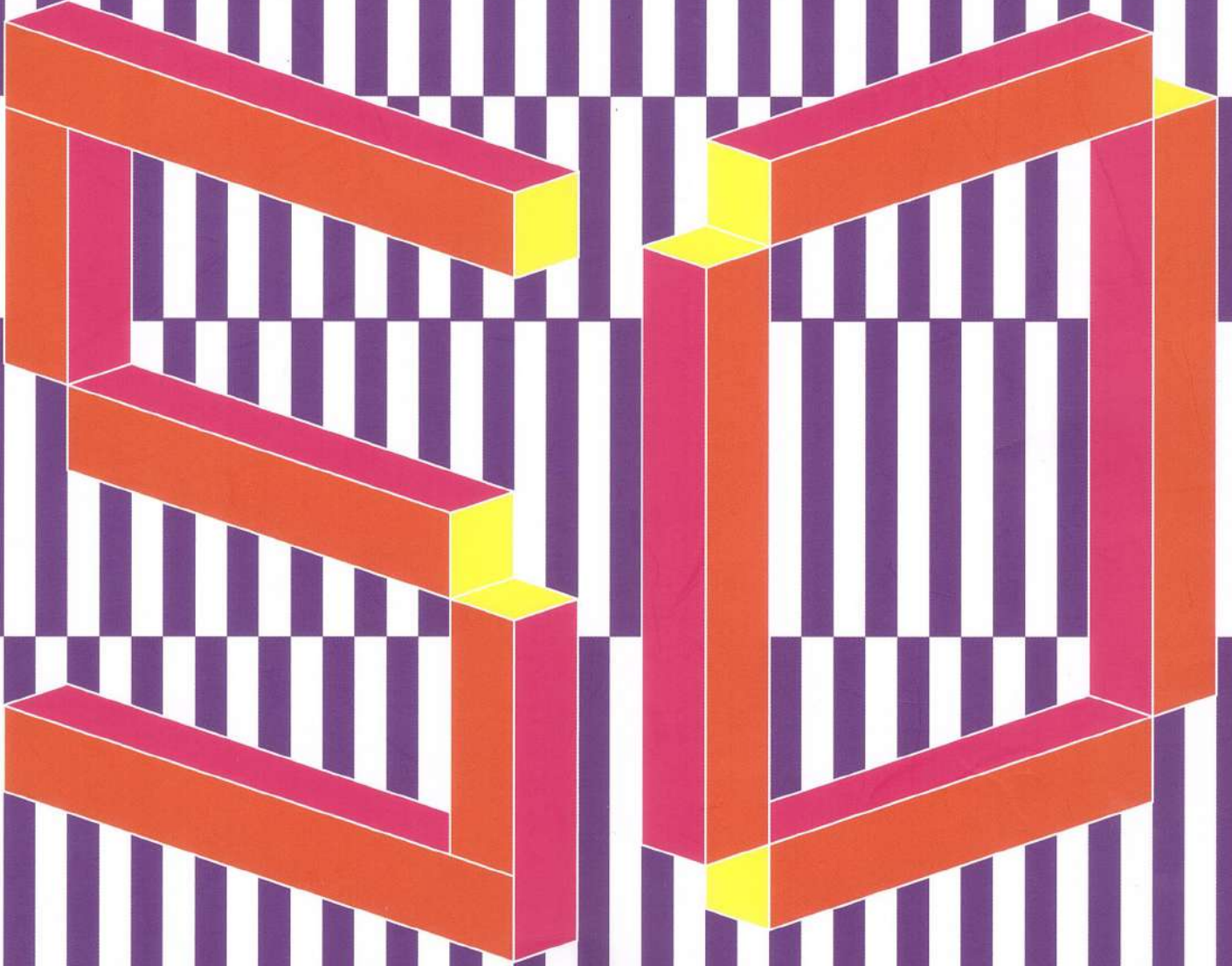

50.YIL

yapı

488

MİMARLIK
TASARIM
KÜLTÜR
SANAT
KASIM-ARALIK
2023
85 TL

DOSYA: YAPI Dergisi 50 Yaşında!

- Çanakkale Anten Kulesi, **IND & Powerhouse Company**
- USA Büyükelçilik Binası, **Ennead Architects**
- Framed Allure, **EAA-Emre Arolat Architecture**

- TFS Ofis Binası, **Kayabay Mimarlık**
- Radisson Blu Hotel Kaş, **Yeşim Kozanlı Mimarlık**
- Alaçatı Port 14, **Erginoğlu & Çalışlar Mimarlık**

“Türkiye mimarlık panoramasında, tekil olarak pek çok nitelikli mimarlık ürünü göstermek mümkün. Ancak benim gördüğüm panorama; Türkiye’de mimarlığın rant aracı olduğu, nitelikli mekan arzının ve sunumunun belirleyici olmadığı kentsel ve mimari mekanlar.”

Dürrin Süer, Mimar
M Artı D Mimarlık

Türkiye’de toplumsal yapının yaşamsal faaliyetlerinin kırsaldan kentsel ortama kaydığı, kentlerin büyümeye başladığı zaman aralığı olan 1950-1960 dönemi sonrasında, planlı döneme geçişle birlikte 1965 yılında çıkarılan “Kat Mülkiyeti Kanunu” yapı çevrenin mekansal dönüşümünü ivmelendiren etkilerden biri olmuştu. Her parselde tek veya iki katlı yapıların bulunduğu, yapıların içerisinde tek ailenin yaşadığı kentsel dokudan, her parselde 4, 5, 6... katlı yapıların bulunduğu ve her katında farklı bir ailenin yaşadığı yapıların belirlediği bir kentsel örüntüye geçildi. Bütün kentlerimizin yapılaşma karakterini belirleyen bir tipoloji olarak gelişen “Yap-Sat” yoluyla elde edilmiş yaşam mekanları “apartmanlar.”

1973-1977 döneminde nitelikli konut-sosyal konut- elde etmek için devletin konut kooperatifçiliğini desteklemesi sonucunda, konut üretimi sahil kasabalarındaki ikinci konutların inşasına kaydı. Sahil kasabalarının yerleşim

karakterini, ölçeğini, doğal yapısını değiştiren ve belirleyen “yazlık siteler.”

1990’larda birbirinden yalıtılmış, kendi dünyasını kuran yapı adalarının oluşturduğu kentlerimiz ortaya çıktı. Küresel ölçekte tüketim odaklı bir yaşam kültürünün mekanları olan, kent merkezlerinde yeni bir tipoloji olarak doğan “alışveriş merkezleri.” Yeni nesil yaşam alanları, güvenli ve prestijli mekanlar olarak inşa edilmiş kent içinde ve dışında bulunan “konut siteleri.”

2000’ler, inşaat; ülke ekonomisini güdüleyen sektör olarak benimsemiş, gücünü imar faaliyetlerine dayandıran bir siyasetin yönetiminde, gayrimenkul yatırım firmalarının kurduğu büyük, daha büyük, daha da büyük karma işlevli “kuleler.”

Yaşadığımız çevrelerin ve kentlerin, farklı dönemlerde farklı mihenk taşı üretimleri olduğunu düşünüyorum. Doğduğum yıl olan 1965’ten bugüne geçen zamanda, Türkiye mimarlık panoramasında, tekil olarak pek çok nitelikli mimarlık ürünü göstermek mümkün. Ancak benim gördüğüm panorama Türkiye mimarlığında, mimarlığın rant aracı olduğu, nitelikli mekan arz ve sunumunun belirleyici olmadığı kentsel ve mimari mekanlar.

1982 yılında mimarlık eğitimi almaya başladığımda sürekli olarak yayınlanan Türkçe süreli yayın olarak iki dergi vardı: Mimarlık ve YAPI. “Mimarlık”, Mimarlar Odasının çıkardığı, üyelerine ücretsiz olarak dağıtılan bir dergi iken, “YAPI Dergisi”ne öğrenci olarak abone olabiliyor veya kitapçılardan satın alabiliyorduk. YAPI Dergisi, dünyada ve Türkiye’deki mimarlık gündemini, mimarlık hizmetlerinin farklı alanlardaki üretimlerini; akademik çalışmalar, yeni teknolojiler, kültürel miras, yeni tasarım yaklaşımları ve ürünlerini, Türkçe olarak takip etmek için tek kanal gibiydi. Öğrenci olduğum dönemden beri kesintisiz izlediğim bir yayın olarak, mimarlık ortamına değerli bir katkı yaptığımı düşünüyorum.

Az önce de belirttiğim gibi öğrencilik yıllarımdan beri takip ettiğim bir yayın olarak YAPI Dergisi’ne; Dokuz Eylül Üniversitesi, Mimarlık Bölümü’nde akademisyen olduğum dönemde, ekip arkadaşlarımızla birlikte lisans 4. dönem stüdyo çalışması sürecini ve sonuçlarını

aktaran bir yazıyı göndermiştik. Yazının basılmasını görmek beni heyecanlandırmış ve mutlu etmişti: "Her Ev Bir Yaşam, Sığacak'ta Ev Tasarımı", Yapı 237, Ağustos 2001, ss: 62-67.

Türkiye'de mimarlık yayıncılığının gelişimini olumlu olarak değerlendiriyorum. Basılı: Mimarlık, Ege Mimarlık, Betonart, XXI, Arredamento Mimarlık, YAPI, Serbest Mimar... Ya da dijital yayının: Arkitera, Mimarizm, Bi Özet... Bunların yanı sıra pek çok çeviri yayını yapan Arketon Yayınları veya monografiler yayınlanmakta. Mimarlık kültürünün aktarımında, deneyimin paylaşılmasında yayın çok değerli. Her biri farklı konsantrasyonlara sahip yayınlar küresel ve özellikle ekonomik koşullar karşısında nitelikli ve çeşitlilik içeren yayınlar sunuyorlar. Yapı Dergisi'nin sağladığı farklı bir hizmet olarak, mimarlık kültürünün toplum tarafından takibini ve toplumun bilinçlendirilmesini bir girişim olarak görüyor; Milliyet Mimarlık'ın gazete eki olarak yayımlanması için yapılan çalışmayı da yenilikçi ve değerli buluyorum.

"Mimarlık pratiğinin sahip olduğu teknolojiler ilerledi, yapı malzemeleri çeşitlendi ve gelişti, kaynaklar arttı, kentler büyüdü, mimar ve şehir plancılarının sayıları arttı. Olumlu gibi görünen bu değişimlere paralel olarak, içinde yaşadığımız kentleri ve mimarlık ortamını eleştirel bir

bakışla irdelediğimizde, sahip olduğumuz olanakları pek de iyi değerlendiremediğimiz duygusu ön plana çıkıyor."

Ece Ceylan Baba, Prof. Dr.

*Yeditepe Üniversitesi Mimarlık Fakültesi
Bölüm Başkanı*

Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşu ve sonrasında yaşananlar, pek çok alanda köktenci bir "değişim hareketi" ve "çağdaşlaşma" projeleri ile doludur. Anadolu'daki kentlerde tarih boyunca yaşanan değişimler, başta başkent Ankara olmak üzere, en yoğun şekilde cumhuriyet döneminde gerçekleşmiştir. Yeni kentlerin kurulması ve mevcut kentsel mekanlardaki çağdaşlaşma hareketi politik, ekonomik, toplumsal ve kültürel konulardan bağımsız değildir; yaşanan tüm değişimler birbirini etkilemiştir.

Cumhuriyetin ilk dönemlerindeki mimari eğilimler, Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemlerindeki batılılaşma hareketleri ile ilişkilendirilse de ardından inşa edilen ulus devlet düşüncesi ışığında oluşan ve cumhuriyet dönemi mimarlığı olarak adlandırılabilen, kendi içinde farklı dönemlerde incelemeye değer, ayırt edici ve nitelikli bir mimari mirasa sahiptir.

Cumhuriyetin 100 yılı içinde yaşanan mimari, kentsel mekan ve ulus devlet düşüncesi ile temellenen Batılı bakış, çok boyutlu olarak okunabilir. Köktenci, modern ve zaman zaman sarsıcı derecede vurgulu bir gereklilik argümanı ile mekanların değişim hareketini izlemek pek çok öğretiyi içinde barındırmaktadır. Zira bu gereklilik, cumhuriyetin varlığının gerekliliği ile ilişkilendirilerek, kent/meکان örgütlemeleri üzerinden okunmaya çalışılsa da, aslında yeni bir toplum inşası ile de yakından ilişkilidir. Bu büyük değişim hareketinin de önemli aktörleri bulunmaktadır. Söz konusu meslek insanlarını unutmamak ve eserlerini/binalarını korumak kentsel belleği canlı tutabilmek adına önemlidir.

Az sayıda mimar/şehir plancısı ve kısıtlı kaynaklar ile adeta yeniden inşa edilen Anadolu kentleri ve başkent Ankara, dönemin koşulları ile birlikte düşünüldüğünde, Mustafa Kemal

Atatürk'ün vizyonuna bir kez hayran olmamak mümkün değil. Bu sene cumhuriyetin 100. yıl kutluyoruz. Kutlama kelimesini kullanırken içimdeki, hissettiğim çekinceyi de ifade etmek isterim. 6 Şubat 2023'te gerçekleşen Kahramanmaraş merkezli deprem sonrasında çok sayıda insanın hayatını kaybetmesi, fiziksel ve ruhsal yaraları heniz iyileşmeyen sayısız insanın yaşamını tamami yıkılmış kentlerde yaşamaya çalışıyorlar. Yok olan mimari ve kentsel mekanlar ve kültürler diğer kaybettiklerimiz... Ayrıca ülkemizin yakınlarındaki coğrafyada devam etmekte olan sıcak savaşın yaşamlarını ve mekanlarını kaybetmiş başka insanlar da var. Ortama kadar acı dolu iken kutlama yerine cumhuriyet ve Mustafa Kemal Atatürk sayesinde elde ettiğimiz değerler dair duyduğum minnet kelimesini kullanmayı tercih ediyorum.

Cumhuriyetin kuruluşunda yeni geçen bir asırda mimarlık çok şey değişti. Mimarlık pratiği sahip olduğu teknolojiler ilerledi, yapı malzemeleri çeşitlendi ve kaynaklar arttı, kentler büyüdü ve şehir plancılarının sayıları arttı. Olumlu gibi görünen bu değişimlere paralel olarak, içinde yaşadığımız kentleri ve mimarlık ortamını irdelediğimizde, sahip olduğumuz olanakları pek de değerlendiremediğimiz duygusu ön plana çıkıyor. Öte yandan, bu tam 100 yıl önce türlü imkan içinde yapılanlar, bugün için umut edebileceğimiz duygusu da içinde barındırıyor. Ek olarak geçtiğimiz senelerde kaybettiklerimiz yıkılan Cumhuriyet Dönemi mimarlığı üzüntüsü ile, var olan yapıları korumasını ve kentsel belleği sonraki nesillere aktarabilen temenni ediyorum.

100 yıllık Cumhuriyet Dönemi son 50 yılına tanıklık etmiş olan Yapı Dergisi'ni de ayrıca tebrik ediyorum. 1973 yılından bu yana Türkiye'de çağdaş mimarlık ortamının gelişimini belgeleyen, arşivleyen ve yaygın çevre üzerine üretilmiş metinlere bize ulaştıran derginin 50. yıl kutluyorum.